

Vlaams
Parlement

ingediend op **348** (2019-2020) – Nr. 1
9 juni 2020 (2019-2020)

Voorstel van resolutie

van Imade Annouri en Björn Rzoska

over een groen economisch
relanceplan voor Vlaanderen

TOELICHTING

De coronacrisis zal miljarden euro's kosten en stort de economie in een recessie. Naast de gezondheids crisis komt er opnieuw een economische crisis, die nog erger wordt dan in 2008. Die zal zware gevolgen hebben voor bedrijven, werknemers en mensen die zich nu al in een precare situatie bevinden. Dat een spoedig herstel zich op korte termijn zal aandienen – de zogeheten V-curve – is helemaal niet zeker. Er is veel meer kans dat het om een veel langduriger crisis gaat, die verloopt via een U-, W- of L-curve. Vanuit verschillende hoeken wordt opgeroepen om van het economische herstel na de coronacrisis meteen ook een groen relancebeleid te maken, met sociaal-ecologische doelstellingen die het klimaatakkoord van Parijs en de zeventien duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals of SDG's) van de Verenigde Naties uitvoeren.

Een Green Deal voor Vlaanderen

In juli 2008 heeft de Britse denktank New Economic Foundation het eerste voorstel voor een groene New Deal uitgewerkt. Het uitgangspunt van de groep was de drievoudige crisis of de 'triple crunch' waarmee de wereldeconomie op dat moment geconfronteerd werd: een financiële crisis, de klimaatcrisis en de crisis van de stijgende energieprijzen. De oplossing lag volgens de auteurs in een heruitgave van de New Deal waarmee de Amerikaanse president Franklin Roosevelt in de jaren 30 van de 20e eeuw de massale werkloosheid en verarming ten gevolge van de financiële crash bezwoer door een sociaal investeringsprogramma in de VS uit te voeren. Doordat in de 21e eeuw ook oplossingen voor de klimaat- en energiecrisis nodig waren, moest het nu wel om een volwaardig groen investeringsprogramma gaan. Vanuit die insteek presenteerde de Europese Commissie op 11 december 2019 haar voorstel voor een Europese Green Deal, waarin ze haar voornemen uitdrukt om de klimaat- en milieuproblemen op te lossen.

Op dezelfde manier is het nu mogelijk om via een nieuw groen herstelplan uit de coronarecessie te raken, door tegelijkertijd de economische crisis ten gevolge van de coronapandemie én de energie- en klimaatcrisis aan te pakken op een rechtvaardige manier. Dat betekent dat Vlaanderen zijn ambities op het vlak van het klimaat- en energiebeleid opdrijft door steun uit te spreken voor de Europese Green Deal, en daarnaast het Vlaamse klimaat- en energiebeleid, dat voorlopig is vastgelegd in het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 aanscherpt. Vlaanderen moet in elk geval het tegendeel voorkomen: dat de coronacrisis wordt misbruikt om het klimaatbeleid on hold te zetten of terug te schroeven. Ook teruggrijpen naar een rigide autoriteitsbeleid zoals dat van de voorbije jaren, zou op dit moment sociaal nefast zijn en een ambitieus investeringsbeleid zo goed als onmogelijk maken.

Over de Europese Green Deal is al veel gedebatteerd. Sommige landen vinden dat de doelstellingen al te ambitieus zijn. Maar andere landen, en ook de milieubeweging, vinden integendeel dat de onderdelen, zoals de inmiddels gelanceerde Europese Klimaatwet, niet ver genoeg gaan. Door het uitstel van de belangrijke klimaatop van Glasgow naar volgend jaar is er iets meer tijd om tot een gedragen standpunt te komen. In elk geval zal ook op Europees vlak een verbinding moeten worden gemaakt met het postcoronabeleid. De brief van tien Europese regeringen om als antwoord op de verwachte economische crisis ten gevolge van de coronacrisis onverkort te kiezen voor een groen relancebeleid, werd in eerste instantie niet gesteund door de Vlaamse Regering. Dat bevestigt het beeld van de voorbije maanden dat België, en dan vooral Vlaanderen, maar een koele minnaar is van een versterkt klimaatbeleid en een ambitieuze Green Deal. Dat bleek met name ook uit de visienota die de Vlaamse Regering over de Europese Green Deal heeft goedgekeurd. Met dit voorstel van resolutie willen de indieners een warme oproep doen aan het Vlaams Parlement

en de Vlaamse Regering om zich wél volmondig te scharen achter een nieuw groen herstelplan voor Europa en tegelijk ook voor Vlaanderen.

In plaats van op de rem te staan moet Vlaanderen voluit kiezen voor creatieve innovatie, waarbij de nadruk op klimaatrechtvaardigheid ligt en waarbij nieuwe welvaart en duizenden groene jobs worden gecreëerd door het uitrollen van een eigen Vlaamse Green Deal als spiegelbeeld van de Europese. Op die manier kan een groen relanceplan ook fungeren als een soort van werkgelegenheidspact. Vlaanderen moet dus werk maken van de aanscherping van het eigen klimaat- en energiebeleid, dat voorlopig is vastgelegd in het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030¹ en het moet daarbij rekening houden met de nieuwe klimaatambities die inmiddels op Europees niveau worden geformuleerd. De indieners van dit voorstel van resolutie vragen dat Vlaanderen wel degelijk de uitdaging zou aangaan om de Vlaamse economie tegen 2050 volledig klimaatneutraal te maken. Ook op kortere termijn, tegen 2030, kan Vlaanderen zijn ambities aanscherpen. Anders worden te veel en te zware inspanningen naar de volgende generatie doorgeschoven, en wordt op die manier de taakstelling voor 2050 veel zwaarder. Ter voorbereiding van het Vlaams Energie- en Klimaatplan werden al veel wetenschappelijke studies opgemaakt en voorstellen gelanceerd in het bredere maatschappelijke middenveld. Het is voor de indieners van dit voorstel van resolutie logisch dat de Vlaamse Regering daar zo veel mogelijk rekening mee houdt. Net als voor het gezondheidsbeleid is het van essentieel belang dat het klimaat- en energiebeleid maximaal op wetenschappelijke expertise gebaseerd wordt. Daarom verwijzen de indieners naar de aanbevelingen van de stroomgroepen in het kader van de Vlaamse stroomversnelling en de aanbevelingen van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)². Daarin staan concrete doelstellingen voor de opmaak van het Vlaams Klimaat- en Energieplan: meer hernieuwbare energie, energiebesparing in woningen en gebouwen, duurzame mobiliteit en met name investeringen in het openbaar vervoer, de transitie naar een koolstofneutrale industrie, en duurzame landbouw en voeding. Op basis van hun aanbevelingen kan Vlaanderen erin slagen om gelijke tred te houden met het Europese engagement om tegen de 26e klimaat-COP in Glasgow in 2021 een ambitieuzer klimaattraject uit te werken (COP: Conference of the Parties). Het is dan ook raadzaam om die voorstellen zo veel mogelijk als basis te nemen voor de herziening van het Vlaams Klimaat- en Energieplan dat eind 2019 is ingediend.

Nieuwe overheidsinvesteringen

Er zijn nieuwe investeringen in de publieke sector en infrastructuur nodig om de Vlaamse economie weer uit het dal te halen. Het maken van nieuwe overheids-schulden is daarbij geen taboe meer, maar er moet uiteraard gekozen worden voor gerichte, efficiënte en toekomstbestendige investeringen met een duidelijke return on investment, hetzij door extra inkomsten, hetzij door vermeden kosten. Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen investeringen en recurrente uitgaven. Die laatste moeten gefinancierd worden met recurrente inkomsten, waarbij tijdelijke tekorten in een periode van laagconjunctuur te rechtvaardigen zijn.

De hamvraag is dan om welke investeringen het moet gaan: geen investeringen in grote nutteloze werken zoals in het verleden, maar investeringen die zichzelf terugverdienen en zo de schuldgraad doen dalen, die de economie doen heropleven en vergroenen, die duurzame jobs creëren en die zorgen voor welvaart voor iedereen. Het gaat onder andere om investeringen in fysieke en digitale infrastructuur, hernieuwbare energie en energie-efficiëntie, duurzame mobiliteit, opleiding en innovatie (onderzoek en ontwikkeling). Ook investeringen in de preventieve gezondheidszorg en klimaatinvesteringen komen in aanmerking, omdat die de kosten van de gezondheidszorg en de klimaatverandering zullen doen dalen. De impact van

¹ <https://omgeving.vlaanderen.be/vlaams-energie-en-klimaatplan-2021-2030>

² https://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_Raad_20190624_energie rapport_alfa_omega_RAP.pdf

verschillende investeringen in alle beleidsdomeinen worden dus in kaart gebracht en op basis daarvan worden er strategische keuzes gemaakt en duidelijke doelstellingen geformuleerd.

Vergroten van de weerbaarheid

De coronacrisis zal het einde van de globalisering niet inluiden, maar ze heeft wel duidelijk gemaakt dat Vlaanderen bijzonder kwetsbaar is geworden. Tijdens de corona-uitbraak is gebleken dat Vlaanderen erg afhankelijk is geworden van het buitenland. Dat geldt niet alleen voor het aanleveren van beschermingsmateriaal zoals mondmaskers en handgels, maar ook voor productie en handel. Verschillende industrieën rekenen op productieonderdelen of werkkrachten uit een ander land in Europa of de rest van de wereld. Bovendien is Vlaanderen een handelsregio en een groot deel van de Vlaamse economie is gericht op export. Als dus ergens een schakel wegvalt, komt de hele keten in het gedrang.

Voor de Vlaamse economie is dus een stresstest nodig voor de bevoorradingszekerheid en waardeketens. De SERV heeft het over een risicoanalyse voor strategische activiteiten. Het is raadzaam om de economische productie te herevalueren: in welke waardeketens is actie nodig om de eigen kwetsbaarheid te verminderen? In welke sectoren is Vlaanderen te afhankelijk van invoer, maar ook omgekeerd: waar is de welvaart te veel gebaseerd op steeds meer uitvoer? Waar is er relokalisatie nodig, of zelfs herindustrialisering? Per sector kan bekeken worden welke schaal het meest aangewezen is: de lokale, de regionale, de Europese of toch de mondiale schaal. De overheid heeft daarbij een sturende rol te spelen: ze moet aangeven waar kritieke grenzen liggen, waar het algemeen belang voorrang moet krijgen op het vrije handelsverkeer of welke verschuivingen de weerbaarheid vergroten. Door criteria op sociaal, ecologisch en ethisch vlak wordt bovendien eerlijke vrijhandel gerealiseerd, die gereguleerd wordt met ambitieuze afspraken, waarbij de lat voor iedereen gelijk en voldoende hoog ligt.

Volgens de SERV dringt zich ook een screening op van buitenlandse directe investeringen.

Steun gekoppeld aan duurzaamheid

De maatregelen die de Vlaamse Regering inmiddels heeft genomen om bedrijven in deze coronaperiode te ondersteunen, waren vooral gericht om liquiditeits- en solvabiliteitsproblemen door de coronacrisis te voorkomen. Dat instrumentarium zal zeker nog moeten worden uitgebreid, aangezien verschillende sectoren en bedrijven door de coronacrisis en de recessie die erop volgt, op een permanentere basis in de problemen dreigen te komen, bijvoorbeeld de toeristische sector, de horeca, de landbouw enzovoort. Daarnaast moet de economie opnieuw aangezwengeld worden door in te zetten op toekomstbestendige ondernemingen die het sociale en economische weefsel versterken. Er moet niet alleen worden gekeken op het niveau van individuele ondernemingen, maar de toegevoegde waarde van de volledige waardeketen en de impact erop moeten onder de loep worden genomen om zo te komen tot strategische keuzes. Er moeten ook meer private middelen worden gemobiliseerd om het eigen vermogen van de bedrijven weer op te bouwen en de groene relance te versterken. Daarbij moet er verder worden nagedacht over Vlaamse investeringsfondsen met een geselecteerde portefeuille die economisch herstel én duurzame ontwikkeling tot doel hebben, en die eventueel mee gefinancierd en beheerd worden door de overheid.

Het is dus noodzakelijk om nu al grondig na te denken en keuzes te maken over welke voorwaarden er aan die steun worden gekoppeld. Wie een beroep doet op steun van de overheid, moet zich mee inschrijven in haar langetermijndoelstellingen op economisch, ecologisch en sociaal vlak. Belangrijke aspecten daarbij zijn

duurzame tewerkstelling en ethisch verantwoord bestuur, maar zeker en vast ook stimuli om werk te maken van een noodzakelijke groene transitie. De doelstellingen en investeringsmiddelen voor de komende jaren moeten dus worden vastgelegd in een ambitieus transitiekader en moeten passen in de klimaatdoelstellingen van Parijs. Op die manier wordt de huidige crisis ook een opportuniteit voor een beter klimaat. Bovendien blijkt uit de zogenaamde Porterhypothese dat strenge milieuvoorschriften een innovatie-effect hebben, waardoor productieprocessen en producten efficiënter worden en dus op termijn de concurrentiepositie kunnen verbeteren. Anderzijds wordt zo vermeden dat er overheidsmiddelen stromen naar activiteiten die geen toekomst hebben in een koolstofarme economie en dreigen te vervallen tot 'stranded assets'.

Een belangrijke sector is de industrie, die tegen 2050 klimaatneutraal moet zijn. Dankzij innovatiedoelbraken en transformatieprojecten kan de industrie duurzaam in Vlaanderen worden verankerd. Dat kan bijvoorbeeld via het instrument van de Carbon Contracts for Difference (CCfD). In de staalindustrie gaat het bijvoorbeeld over elektrolyse, het opvangen van koolstof om die als grondstof te gebruiken voor de chemie (Carbon Capture and Utilization of CCU) en het gebruik van waterstof. In de chemie zullen onder andere de omvorming tot een biogebaseerde chemie, industriële symbiose, circulaire processen en elektrificatie de uitdaging vormen. Niet alleen in de staal- en chemie-industrie, maar ook in andere sectoren, zoals voeding en papierindustrie kunnen flinke sprongen worden gemaakt als er strategische keuzes in het investeringsbeleid worden gemaakt.

Lokaal, circulair en sociaal ondernemerschap

Kmo's vormen de ruggengraat van de Vlaamse economie, maar ook zij hebben zware klappen gekregen tijdens de crisis. Dat Vlamingen de kmo's graag steunen, bleek uit het grote enthousiasme en de vele initiatieven die ontstonden om lokaal te kopen. Dat enthousiasme moet de overheid blijven stimuleren. Kiezen voor duurzame producten is kiezen voor een nabij en zelfvoorzienend systeem, dus voor een kortere afstand tussen producent en consument. De voedingsindustrie is daarvan een duidelijk voorbeeld: kwaliteitsvol en betaalbaar voedsel moet een prioriteit worden. Dat kan door te kiezen voor een voedselbeleid dat klimaatvriendelijker en gezonder is voor consument, boer, dier en milieu. Een heroriëntatie van het voedselbeleid moet zorgen voor een divers en economisch rendabel voedings-systeem dat geen ecologische en sociale roofbouw pleegt, dat boeren een eerlijk inkomen geeft en dat gezonde, duurzame en lekkere voeding naar voren schuift als de goedkoopste en gemakkelijkste keuze. Ook voor andere sectoren, zoals de maakindustrie en detailhandel, moet het lokale ondernemerschap maximale kansen krijgen door het afstemmen van het beleid en de wetgeving op innovatie en samenwerking, en op het wegwerken van belemmeringen. Daarbij moet aandacht gaan naar nieuwe wendbare en duurzame businessmodellen.

Vlaanderen wil ook koploper worden in de circulaire economie. Op die manier wordt de import van grondstoffen en energie drastisch verminderd en wordt de afvalberg verkleind. Er zijn al heel wat mooie initiatieven voor verduurzaming, en de overheid moet die versterken en uitbreiden. De (lokale) kringlopen moeten maximaal worden gesloten, en producten en materialen moeten zo lang mogelijk meegaan. Ook industriële kringlopen worden op een voldoende korte afstand gesloten zodat langeafstandstransport van grondstoffen of goederen vermindert. Zo ontstaat er een industriële symbiose waarbij afval en restwarmte van het ene bedrijf, grondstof of energie worden voor een ander bedrijf. Er moet ook meer aandacht zijn voor circulaire productie- en consumptiemodellen, zoals gedeeld gebruik en product-dienstsysteem.

Tot slot kan ook de sociale economie een grotere rol spelen. Naast tewerkstelling van mensen die verder afstaan van de arbeidsmarkt, heeft ze ook een grote economische meerwaarde door de nabijheid en kwaliteit, en heeft ze zich zelfs

tijdens de crisis getoond als betrouwbare partner. Op verschillende vlakken kan de werking van de sociale economie dus nog worden uitgebreid en beter worden geïntegreerd in het zogenaamde normale economische circuit.

De digitale revolutie

De digitale versnelling is ingezet door de lockdown tijdens de coronacrisis: artificiële intelligentie en digitalisering, thuiswerken, e-commerce enzovoort zetten hun opmars voort, met telkens belangrijke gevolgen voor verschillende sectoren en jobs. Op veel vlakken is er echter nog sprake van een digitale kloof, zowel tussen competenties als infrastructuur. Er moet voor gezorgd worden dat iedereen mee kan met die evolutie door in te zetten op digitale competenties en e-inclusie, door digitalisering bij bedrijven en organisaties en ook bij de overheid te ondersteunen, en door de randvoorwaarden vast te stellen, zodat de digitalisering veilig en vlot kan verlopen.

Daarnaast heeft Vlaanderen een sterke en competitieve netwerk- en kennis-economie met veel potentieel. Op basis van keuzes in het verleden is Vlaanderen wereldleider geworden op verschillende domeinen, zoals biotechnologie en e-health. Vlaanderen moet op zoek blijven gaan naar de eigen troeven en accenten, en moet verder doelgericht investeren in veelbelovende start-ups en scale-ups met een hoog potentieel. Ook ecosysteemcreatie is essentieel, waarbij de overheid een onontbeerlijke component is om, in samenwerking met de bedrijven en het onderwijs, het digitale vliegwiel aan het draaien te krijgen. Bovendien kan de overheid die digitale evolutie verder stimuleren en faciliteren door zelf op te treden als klant met het oog op het digitaliseren van de overheid en zo een boost te geven aan het lokale ecosysteem.

Mobiliteit op de arbeidsmarkt

De lockdown tijdens de coronacrisis heeft ervoor gezorgd dat duizenden werknemers en zelfstandigen tijdelijk werkloos zijn geworden. Een aantal van hen konden terugvallen op een vervangend inkomen, bijvoorbeeld een tijdelijke werkloosheidsuitkering of overbruggingsrecht, maar velen vielen door de mazen van het socialezekerheidsnet. Dat legt een grote zwakte van de arbeidsmarkt bloot die moet worden omgekeerd: van vast werk en flexibele bescherming, naar flexibel werk en vaste bescherming. Een absolute voorwaarde om dat te verwezenlijken is sociale bescherming garanderen voor iedereen die dat nodig heeft. Daarbij moet extra aandacht gaan naar preciaire statuten zoals uitzendarbeid, en naar onbetaald werk.

Onder flexibilisering van het werk wordt niet verstaan 'een lappendeken van statuten' creëren, maar wel in de eerste plaats meer mogelijkheden tot mobiliteit op de arbeidsmarkt. Dat is belangrijk op langere termijn met het oog op de digitale transitie, waardoor de arbeidsmarkt drastisch zal veranderen, en waarop de huidige en toekomstige werknemers en werkgevers nu al op moeten worden voorbereid. Maar mobiliteit op de arbeidsmarkt is ook belangrijk op korte termijn, zoals is gebleken tijdens de crisis. Er was toen een snelle uitwisseling van beroepskrachten nodig, zowel binnen als tussen verschillende sectoren, bijvoorbeeld in de zorg, de logistiek en voedingssector. Er moeten dus niet alleen meer mogelijkheden komen waarbij werknemers in hun bedrijf de kans krijgen om verschillende functies uit te oefenen, maar ook bij andere bedrijven in dezelfde of zelfs een andere sector kunnen gaan werken. Daarbij moeten structurele partnerschappen worden uitgewerkt om tijdens een crisis snel te kunnen schakelen en om te kunnen anticiperen op periodes van tijdelijke werkloosheid of noodgedwongen herstructureringen. Ook daarvoor is sectoroverschrijdende samenwerking nodig, aangezien er sectoren zijn met (een overaanbod van) competenties die ook in andere sectoren kunnen worden ingezet.

Ook op individueel niveau is het nodig dat de loopbaan op het vlak van werkinvulling en -ritme beter kan worden afgestemd op de verschillende levensfasen. Er zijn weliswaar bepaalde maatregelen die dat tegenwerken, zoals de loonanciënniteit, maar anderzijds zijn er ook veel mogelijkheden die vandaag nog onderbenut blijven, zoals loopbaanbegeleiding, flexibilisering en digitalisering van het onderwijs, erkenning van competenties, verlofstelsels, tijdskrediet, praktijktesten tegen bijvoorbeeld discriminatie op basis van leeftijd enzovoort. Ook de arbeidsorganisatie kan worden afgestemd op een betere werk-privébalans. Een heel duidelijk voorbeeld daarvan is telewerk, waarmee plots veel werknemers en werkgevers noodgedwongen aan de slag zijn gegaan. Uit de eerste evaluaties is alvast gebleken dat zowel de werkgevers als werknemers daar best tevreden over zijn. Er is dus behoefte aan (en nu wellicht ook meer vraag naar) een grotere flexibiliteit en nieuwe mogelijkheden bij de organisatie van werktijd en -omgeving in het belang van alle partijen.

Opleiden, opleiden, opleiden

De tijdelijke werkloosheid werd weinig gebruikt voor opleiding of herscholing. Dat toont nogmaals dat de Vlaming te weinig gemotiveerd wordt om levenslang te leren. Toch zou permanente vorming een essentieel onderdeel moeten zijn van het hr-beleid in ondernemingen, ook tijdens normale werkperiodes. Veel werkgevers zien opleiding en vorming als een bedreiging, terwijl het net zorgt voor extra gemotiveerde en competente werknemers. Werknemers moeten worden geholpen om zo veel mogelijk de omslag te maken naar levenslang leren, zodat permanente vorming een inherent deel wordt van het economische weefsel. Op korte termijn moeten de Vlaamse opleidingsincentives (kmo-portefeuille, opleidingsverlof, opleidingscheques, loopbaanbegeleiding) worden versterkt en verbreed, en op lange termijn moet er een gemeenschappelijke visie op levenslang leren worden uitgebouwd, waarrond partnerschappen worden gecreëerd.

Daarnaast blijven opleidingen uiteraard belangrijk bij werkloosheid. Na de crisis zal er waarschijnlijk een grote toestroom zijn van diverse profielen werkzoekenden die moeten worden omgeschoold. Daarbij moet er een betere match komen tussen werklozen en werkgevers. Er zijn immers nog te veel werkzoekenden die worden opgeleid zonder enige garantie op een job, zelfs niet in een knelpuntberoep. Werkgevers en sectoren moeten dus actiever de hinderpalen die ze zelf ervaren om geschikte kandidaten aan te werven, kunnen aangeven. Een voorbeeld is dat werkgevers werkzoekenden proactief aanwerven, waarna die dan eventueel in samenwerking met de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) of een opleidingsinstituut een vervolmakingscursus krijgen.

Imade ANNOURI
Björn RZOSKA

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° de wereldwijde gezondheids crisis die veroorzaakt wordt door COVID-19;
 - 2° de economische gevolgen van die crisis op de wereldeconomie in het algemeen, en de Vlaamse economie in het bijzonder;
 - 3° de klimaatuitdagingen waar Vlaanderen voor staat, de engagementen die Europa en ook Vlaanderen zijn aangegaan op de klimaatop van Parijs in 2015, en de nieuwe acties die Vlaanderen wil voorleggen op de volgende klimaatop in Glasgow in 2021;
 - 4° de gedachtewisselingen over de aanpak van de coronacrisis die op 9 april, 23 april, 30 april, 7 mei en 14 mei 2020 hebben plaatsgehad in de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie van het Vlaams Parlement;
 - 5° de hoorzittingen over de maatregelen in de postcoronaperiode om de economie weer op te starten die op 30 april, 7 mei en 14 mei 2020 hebben plaatsgehad in de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie van het Vlaams Parlement;
- vraagt de Vlaamse Regering om:
 - 1° bij de aanpak van de economische recessie die volgt op de coronacrisis, te kiezen voor een beleid van productieve investeringen, dat zijn investeringen in de reële economie die toekomstbestendig zijn;
 - 2° in dat kader in het bijzonder werk te maken van een groen relanceplan dat tegelijk oplossingen biedt voor de klimaatcrisis en de sociaal-economische uitdagingen waar Vlaanderen nu voor staat, en bij dat groene relanceplan:
 - a) met betrekking tot de New Green Deal:
 - 1) ondubbelzinnige steun te verlenen aan de Europese Green Deal;
 - 2) het Vlaams Klimaat- en Energieplan 2021-2030 aan te scherpen, rekening houdend met de nieuwe klimaatambities die inmiddels op Europees niveau geformuleerd werden en op basis van de vroegere aanbevelingen daarover van de stroomgroepen in het kader van de Vlaamse stroomversnelling en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV);
 - 3) in te zetten op een volwaardige duurzame transitie op het vlak van de energieproductie, renovatie van woningen, industrie, landbouw, mobiliteit en het ruimte- en natuurbeleid;
 - b) met betrekking tot nieuwe overheidsinvesteringen: de impact van verschillende investeringen in alle beleidsdomeinen in kaart te brengen, en op basis daarvan strategische keuzes te maken en duidelijke doelstellingen te formuleren. Daarbij moet worden ingezet op investeringen die zichzelf terugverdienen en zo de schuldgraad doen dalen, en op investeringen die de economie doen heropleven en vergroenen, die duurzame jobs creëren en die zorgen voor welvaart voor iedereen;
 - c) met betrekking tot het vergroten van de weerbaarheid:
 - 1) voor alle economische sectoren een stresstest op te zetten die bepaalt in welke mate die sectoren kwetsbaar zijn door een te grote afhankelijkheid van aanvoer uit het buitenland of in welke mate ze te veel afhankelijk zijn van exportmogelijkheden naar het buitenland;
 - 2) steun uit te trekken voor de relokalisatie van bedrijven of productieprocessen waarvoor dat nodig blijkt en een nieuwe Vlaamse strategie rond herindustrialisering uit te werken;
 - 3) ambitieuze internationale afspraken te maken op sociaal, ecologisch en ethisch vlak om te komen tot eerlijke vrijhandel;
 - 4) de steun aan Vlaamse internationale handel af te stemmen op rechtvaardige handel en handelsrelaties;

- 5) in overleg met de federale en Europese overheden in te gaan tegen alle vormen van sociale en ecologische dumping;
- 6) een screening van buitenlandse directe investeringen uit te werken;
- d) met betrekking tot steun die gekoppeld wordt aan duurzaamheid:
 - 1) steun te bieden aan toekomstbestendige ondernemingen die het sociale en economische weefsel versterken, gekoppeld aan voorwaarden op economisch, ecologisch en sociaal vlak;
 - 2) een ambitieus transitiekader in te voeren waarin de doelstellingen en investeringsmiddelen voor de komende jaren worden vastgelegd die bijdragen aan de klimaatdoelstellingen van Parijs;
 - 3) privaat kapitaal te mobiliseren met het oog op economisch herstel én duurzame ontwikkeling, bijvoorbeeld via investeringsfondsen met een geselecteerde groene portefeuille;
 - 4) te investeren in groene innovatie en transformatie van de industrie, die tegen 2050 klimaatneutraal moet zijn;
 - 5) steun uit te sluiten aan vervuilende activiteiten of productieprocessen die niet beantwoorden aan de klimaatdoelstellingen van Parijs;
- e) met betrekking tot lokaal, circulair en sociaal ondernemerschap:
 - 1) initiatieven te ondersteunen die lokaal ondernemerschap en een kortere afstand tussen producent en consument versterken, en belemmeringen daarvoor weg te werken;
 - 2) een nabij en zelfvoorzienend voedingssysteem te ondersteunen en te faciliteren;
 - 3) koploper te worden op het vlak van de circulaire economie door producten en materialen zo lang mogelijk te laten meegaan, industriële kringlopen te creëren, en in te zetten op gedeeld gebruik en product-dienstsysteem;
 - 4) steun te verlenen aan digitaal aangestuurde vormen van dienstverlening, lokaal beheerde platformeconomie en korteketeneconomie;
 - 5) de sociale economie verder uit te breiden en meer te integreren in het zogenaamde normale economische circuit;
- f) met betrekking tot de digitale transitie:
 - 1) extra in te zetten op digitale competenties en e-inclusie;
 - 2) digitalisering bij bedrijven, organisaties en de overheid te ondersteunen;
 - 3) de randvoorwaarden om de digitalisering veilig en vlot te laten verlopen, verder uit te bouwen;
 - 4) doelgericht te investeren in veelbelovende start-ups en scale-ups, en lokale ecosystemen te versterken;
 - 5) steun te verlenen aan de opzet van virtuele marktplaatsen en winkels die kiezen voor hybride winkeloplossingen zoals het samengaan van fysieke winkels en webwinkels;
 - 6) te zorgen voor de sociale en ecologische regulering van de ecommercesector, inzonderheid van leveringen aan huis;
- g) met betrekking tot mobiliteit op de arbeidsmarkt:
 - 1) sociale bescherming te garanderen voor iedereen die dat nodig heeft, met extra aandacht voor preciaire statuten en onbetaald werk;
 - 2) meer mogelijkheden te creëren voor de mobiliteit van arbeidskrachten binnen en tussen verschillende sectoren;
 - 3) beleid uit te werken met het oog op duurzame loopbanen;
 - 4) in te zetten op arbeidsorganisatie met het oog op een betere werk-privébalans, onder meer door een grotere flexibiliteit en meer mogelijkheden te creëren voor het organiseren van werktijd en omgeving in het belang van alle partijen;
 - 5) meer steun uit te trekken voor cowerkplekken op lokaal niveau en voor satellietkantoren, waardoor pendelverkeer kan worden vermeden;

- h) met betrekking tot opleiding en vorming:
- 1) de Vlaamse opleidingsincentives te versterken;
 - 2) een langetermijnvisie uit te werken en partnerschappen uit te bouwen rond werken en leren;
 - 3) werkgevers en sectoren actiever te betrekken bij de invulling van knelpuntberoepen om te komen tot een betere match op de arbeidsmarkt tussen vacatures en competenties.

Imade ANNOURI
Björn RZOSKA